

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Kultuuri- ja hariduskomisjon

ESIALGNE
2006/2040(INI)

7.6.2007

RAPORTI PROJEKT

i2010: digitaalraamatukogud
(2006/2040(INI))

Kultuuri- ja hariduskomisjon

Raportöör: Marie-Hélène Descamps

SISUKORD

	lehekülg
EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	7

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

programmi „i2010: digitaalraamatukogud” kohta (2006/2040(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse komisjoni teatist pealkirjaga „i2010: digitaalsed raamatukogud” (KOM(2005)0465);
  - võttes arvesse komisjoni 24. augusti 2006. aasta soovitus 2006/585/EÜ kultuurimaterjali digiteerimise, sellele sidusjuurdepääsu tagamise ja selle digitaalse säilitamise kohta¹;
  - võttes arvesse nõukogu järeldusi kultuurimaterjali digiteerimise, sellele sidusjuurdepääsu tagamise ja digitaalse säilitamise kohta²;
  - võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas³;
  - võttes arvesse kõrgetasemelise ekspertide rühma 18. aprilli 2007. aasta aruannet autoriõiguste, digitaalse säilitamise, omanikuta ja lõppenud tiraažiga teoste kohta;
  - võttes arvesse komisjoni teatist teadusinfo kohta digitaalajastul: juurdepääs, levitamine ja säilitamine” (KOM(2007)0056);
  - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
  - võttes arvesse kultuuri- ja hariduskomisjoni raportit (A6-0000/2007),
- A. arvestades, et kultuur on ühendamise, suhtlemise ja jagamise tegur, mis aitab kaasa Euroopa Liidu lähendamisele tema kodanikele ja tõelise Euroopa identiteedi tekkimise soodustamisele;
- B. arvestades, et on vaja tagada Euroopa kultuuripärandi rikkuse ja mitmekesisuse võimalikult ulatuslikum edendamine ja levitamine;
- C. arvestades, et liikmesriikidel ja kultuuriasutustel, eelkõige raamatukogudel, on nii piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil selles valdkonnas otsustav roll;
- D. arvestades, et on vaja arvesse võtta uute tehnoloogiate kiiret arengut ja sellest tulenevate kultuuritavade muutumist;
- E. arvestades eelkõige, et Internet on saanud paljude kodanike, eelkõige noorte jaoks üheks peamiseks teadmiste ja tarkusele juurdepääsu vahendiks;
- F. arvestades, et esmajärjekorras tuleb selles digitaalkeskkonnas tagada kõikidele juurdepääs

---

¹ ELT L 236, 31.8.2006, lk 28.

² ELT C 297, 7.12.2006, lk 1.

³ EÜT L 167, 22.6.2001, lk 10.

Euroopa kultuuripärandile ning tagada selle säilitamine tulevastele põlvetele;

- G. arvestades, et peamised vahendid selle saavutamiseks on Euroopa kultuuripärandi ulatuslik digiteerimine ja sidusjuurdepääs sellele;
- H. arvestades, et põhieesmärgiks jääb samuti Euroopa kultuuripärandi mitmekeelne kättesaadavus;
- I. arvestades, et kultuurilise infosu pöördumatu kadumise vältimiseks on vaja luua sidus digiteerimise ja digitaalsete säilitamise poliitika;
- J. arvestades, et lisaks Euroopa kultuuripärandi loomumastele kultuuriomadustele tuleb selle kultuuripärandi digiteerimine kasuks ka teistele tegevusaladele, eelkõige haridusele, turismile ja meediale;
- K. arvestades, et kultuurilise infosu massilise digiteerimise eesmärk ei ole tavapärase kultuurilise infosu asendamine või sellega konkureerimine, vaid paralleelselt usaldusväärse ja kvaliteetse digitaalsisu loomine;
- L. arvestades, et digitaal tehnoloogia on pealegi märkimisväärne vahend puuetega inimeste teenistuses, mis võimaldab kohandada sisu nende vajadustele;
- M. arvestades siiski, et üksnes kaduvväike osa Euroopa kultuuripärandist on praegu digiteeritud ning et liikmesriikide edasimineku selles osas toimub väga erinevas rütmis;
- N. arvestades, et üldisele digiteerimisele eraldatud riiklikest rahalistest vahenditest ei piisa sellise ulatusega projekti elluviimiseks,
- O. arvestades, et digiteerimisalgatused jäävad väga tükatiseks ja et enamjagu seni ühenduse tasandil omandatud kogemustest ei ole veel teada ja need ei võimalda lihtsat, otsest ja mitmekeelset juurdepääsu Euroopa kultuuripärandi teostele tervikuna;
- P. arvestades, et tuleb luua „kõige avaldamise” vahend, mis tagab Euroopa kultuuripärandile üldise ja vahetu juurdepääsu, ilma et selleks oleks vaja ühest kohast teise liikuda, ja soodustab digiteerimise kiirendamist;
- Q. arvestades sellega seoses, et tuleb tugineda olemasolevatele Euroopa algatustele, nagu TEL – Euroopa Raamatukogu, mis pakub juba juurdepääsu Euroopa riikide raamatukogude kolleksioonidele,

Euroopa digitaalraamatukogu, mis on oma mitmekesisuses ühinenud Euroopa nägu

1. soovib luua etapi kaupa Euroopa digitaalraamatukogu ühe ja vahetu Euroopa kultuuripärandile juurdepääsupunkti kujul;
2. rõhutab, et kui eesmärk on kõiki kultuurimaterjali kategooriaid hõlmava vahendi, nagu audiovisuaalsisu loomine, peab Euroopa digitaalne raamatukogu esialgu koonduma ilma autoriõiguse piiranguteta tekstimaterjali potentsiaalile;
3. kutsub selleks kõiki Euroopa raamatukogusid üles andma Euroopa digitaalraamatukogu käsutusse juba digitaalkujul olemasolevaid teoseid;

4. kutsub teisi Euroopa, sealhulgas piirkondlikke ja kohalikke kultuuriasutusiasutusi üles selles projektis osalema, et see oleks Euroopa kultuuri rikkust ja mitmekesisust esindav;
5. rõhutab lisaks, et Euroopa digitaalraamatukogu eesmärk ei ole ainult sisu levitamine, vaid digitaalteoste juurdepääsu koordineerimine;
6. ergutab ühiste normide valimist ja kasutamist olemasolevate ja kohandatud vormingute alusel, et tagada Euroopa digitaalraamatukogu korrahaseks toimimiseks vajalik sisu koostalitlusvõime;
7. julgustab liikmesriike jätkama jõupingutusi ja kiirendama kultuurilise sisu digiteerimist, et saavutada piisavas koguses sisu digiteerimine;
8. julgustab selleks liikmesriike kultuuriasutustega kooskõlastatult välja töötama siseriiklikud või piirkondliud digiteerimiskavad Euroopa kogu digiteerimistegevuse kaardistamiseks ja selliselt koostoime võimaldamiseks;
9. ergutab liikmesriikide ja kultuuriasutuste vahelist tihedat koostööd ja heade tavade alast teabevahetust teoste digiteerimiseks ja kättesaadavaks muutmiseks ning nende digitaalseks säilitamiseks;
10. rõhutab peale selle, et Euroopa digitaalraamatukogu soodustab digiteerimis-, koostalitlus- ja digitaalkujul säilitamise salast teadustegevust, eelkõige komisjoni loodud oskuskeskuste abil;
11. tuletab meelde, et kui ühenduse programmid ei võimalda digiteerimist kui sellist rahastada, tuleb leida uusi rahastamisviise, sealhulgas partnerluses erasektoriga;

Euroopa digitaalraamatukogu struktuur ja sisu – ühine mitmekeelne juurdepääsupunkt Euroopa kultuurile

12. ergutab ühise liidese loomist, mis võimaldab integreeritud otsingumootori kaudu juurdepääsu kindla kvaliteediga usaldusväärsele sisule;
13. rõhutab, kui tähtis on välja töötada mitmekeelne liides, mis võimaldab otsitavale sisule vahetat juurdepääsu kõikides Euroopa Liidu keeltes;
14. ergutab lisaks uuenduslike, ajakohaste ja kõikidele kasutajatele kohandatud funktsioonide loomist;
15. täpsustab muuseas, et oleks soovitatav mitte piirata Euroopa kultuuripärandit ainult kõigi Euroopa Liidu teostega, vaid võtta arvesse ka teiste Euroopa maade kultuuripärandit;
16. täpsustab lisaks, et kui Euroopa kultuuripärand koosneb suures osas avaliku omandi teostest, siis ei piirdu see ainult selle kategooriaga;
17. tuletab seega meelde, et tuleks eristada avalikus omandis olevaid teoseid ja autoriõigustega teoseid, sealhulgas omanikuta teoseid ja lõppenud tiraažiga teoseid, ning näha nende kõikide jaoks ette igale tegevusvaldkonnale kohandatud eri mudelid;
18. toetab eespool viidatud kõrgetasemelise ekspertide rühma ja toetab eelkõige selle

ettepanekuid omanikuta ja lõppenud tiraažiga teoste indekseerimiseks ja õigustatud isikute jaoks otsingute teostamist lihtsustavate mehhanismide väljatöötamiseks;

19. märgib, et teise etapina oleks soovitav, et Euroopa digitaalraamatukogu saaks võimalusel pakkuda lisaks autoriõiguse piiranguteta dokumentidele rangelt siseriiklikke, ühenduse ja rahvusvahelisi intellektuaalomandialaseid õigusakte järgides ka autoriõigustega kaitstud dokumente;
20. rõhutab, et kõik sellealased otsused tuleb teha koostöös kõikide asjaomaste pooltega, nimelt kirjastajate ja raamatukogupidajatega;
21. teeb ettepaneku, et Euroopa digitaalraamatukogus oleks kasutajal võimalik leida digitaaldokumente dokumendi laadist olenemata pildi ja teksti kujul ning neid vabalt kasutada, autoriõigusepiiranguteta teoste puhul kas terviklikult või siis väljavõtetena autoriõigustega kaitstud teoste puhul, kokkuleppel õigustatud isikutega;
22. teeb ettepaneku, et viimatinimetatud juhul toimiks Euroopa digitaalraamatukogu lihtsa teabeedastajana;
23. märgib seoses sellega, et autoriõigustega kaitstud dokumente peaks saama tervikuna kasutada selleks ettenähtud veebisaitidel õigustatud isikutega kokkuleppel ja õiglase tasu eest;

Haldamine ja järelevalve

24. kutsub üles eelkõige liikmesriikide digiteerimise ja digitaalse säilitamise ekspertide rühmale ning eespool viidatud kõrgetasemelisele ekspertide rühmale tuginedes asutama juhtkomitee, kes piiritleks Euroopa digitaalraamatukogu prioriteedid ja suunad, tagades seejuures kõnealuse tegevuse kooskõlastamise, järelevalve ja juhtimise;
25. rõhutab muuseas, et sidusalt haridussüsteemide tasemel integreeritud Euroopa digitaalraamatukogu võimaldab kergemini jõuda Euroopa noorteni ja võib neid lähendada nende kultuuri- ja kirjanduspärandile, koolitades neid uute tehnoloogiate alal ja võideldes digitaalse lõhe vastu;
26. julgustab Euroopa digitaalne raamatukogu edendamist, nähtavust ja kättesaadavust kõikidel tasanditel laialdaselt teatavakstegemise ja seda identifitseeriva logo loomise teel;

o
o o
27. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

SELETUSKIRI

Euroopa digitaalraamatukogu idee sündis liidu kuue riigipea ja valitsusjuhi soovist võimaldada kõikidele juurdepääs Euroopa kultuuripärandile ning säilitada kõnealust pärandit.

Idee sai soodsa vastuvõtu komisjonilt, kes aitab sellele kaasa algatusega „i2010: digitaalraamatukogud”. Selle algatuse esimene osa, 30. septembri 2005. aasta teatis analüüsib selle projektiga seonduvaid põhilisi tehnilisi, juriidilisi, korralduslikke ja rahalisi väljakutseid.

Algatati ka avalik sidusarutelu digiteerimise, digitaaljuurdepääsu ja digitaalkujul säilitamise teemal ning asutati kõrgetasemeline ekspertide rühm teatavate tekkinud küsimuste lahendamiseks.

Komisjon kutsus oma 24. augusti 2006. aasta soovitusel liikmesriike üles kooskõlastama jõupingutusi Euroopa tasandil sünergia saavutamiseks. Ta soovitab luua Euroopa digitaalraamatukogu Euroopa kultuuripärandile ühise mitmekeelse juurdepääsupunkti kujul.

13. novembril 2006 võttis nõukogu need soovitused ühehäälselt vastu.

Nüüd on Euroopa Parlamendi ülesanne anda kindla märguande selle projekti elluviimiseks.

Seega tuleb kõikide kultuurimaterjalide kategooriate kontseptuaalse ja tehnilise organiseerimise kallal töötades toimida etapi kaupa ja keskenduda esialgu autoriõiguse piiranguteta tekstimaterjali potentsiaalile.